

Ötletadó: KNEZT - Husit
 Ötletés IDEJE: 1993.

TART.: TÖRÖKICOPPÁNTI TELEPÜLÉS.

ÉPÍTKEZÉS -
 ÜISELET -
 TAPLALIKONÁSI ADATOK

28 lap

FŐLORDÁZI MUTATÓ: TÖRÖKICOPPÁNT

SÁK MUTATÓ: X,
 XII,
 XIV,

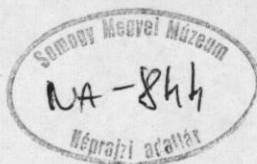
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

FELTAKONÁS

ÁTVEZETVE AZ EÖTSEGES LTK. 2291-es TETELE ALÓL

A.: Szép Istvánné, Ócsag Borbála
Törökkoppány, Kossuth u.110.

Gy.: Knézy, 1973. június

V i s e l e t

Pillét: Barcsa-néni kezdett - elmondása szerint - Nakon 1925-26-ban, de ő csak hímeste. Előszőr csak vágott kendőt

Barcsa néni ilyet hordott:

Csak kötőset, Nem hordott papírral kerényítettet.

Előszőr a testvéremnek, aztán az ura testvérgyinek, aztán nagyon sok "keszkenőt" hűsvétra.

Mikor innen elmentem, nem volt még szabva a selenkeszkenő, csak főtűrködtek. Nakon kezdtük el.

"Fala fekete vót" a keszkenőnek úgy varrtuk ki. A kaszér is mindenféle színben, még a kocsolaiak már cintányérost minden színben.

Puffándlija volt, de az "far", az én fiatal koromban inkább csak a vászonszoknya a derékon fő vót varrva. A párnát el nem bírtam hordani.

Hordott keskeny kötényt. Lent ovális vót, csipke a szélén és lefelé szélesedett, szabott. Ez a szélesebb már 1926-ban még meg volt templomi köténynél.

Annyi pillét készített, hogy egész épületük /lakóház, istálló/ más munkájával készült el.

Keregtözeemes szűkinget hordott "tulipányost"

A pille 1930 körül terjedt el.

Édesapja takács volt.

1930-ban ment férjhez a Nőzeike 3 duplaveréses abroszt, simát 20-at is kapott.

A.: Szép Istvánné, Ócsag Borbála
Törökkoppány, Kossuth u.110.
Gy.: Knézy, 1973. június

Némethék inge

"Sinyórgörbe"

"Csipke"

a gallér szélén.

"gyenge"

Á.: Szép Istvánné, Ócsag Borbála
Törökkoppány, Kossuth u.110.
Gy.: Knézy, 1973. június

Kassék inge

"Boszorkány ötlés" - csavart öttés

"Likrózsa"

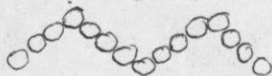

laköltés

laposöltés

egyét ötötték alá, hogy domborubb legyen.

"Caknis" kötényszélen is.

"Darázs-fészek"

Nem kézelős férfingre nem emlékszik.

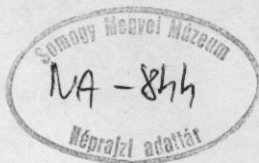
"Dupla aszurozás"

"Szára" /száröltés/

Szirmokkal "levele"

Csak a mintát nevezték el

2291

22.

1/43/45

A.: Buzsáki János Törökkoppány.
Szakcs-Grabinán lakott 1916-
ig.

Gy.: Knézy, 1973 június

Fazekasok Szakcson

Ilia nevére emlékszem, két ház volt köztünk, gyakran átjártunk hozzájuk. Szabó nevére és Rácz nevére is vélekszem és két Szappanyos volt, a Gergő és István. Volt négy fazekas az üdömbe.

Fehéredényesre nem emlékszik. Mennyi dóri korsót elszaggattunk 3-4-5 literes, ha a vizet kiönteni elfelejtettük, megdohosodik.

Kurdi János - Baranyából hozta Mágocsról edényt Koppányba, és vitte vásárra. Rendes parasztkocsija volt egy lóval, olyan magasra fölrakta, zsuppal.

2326

RIPPPL-RÓHAI MÚZEUM KAPUSVÁR

28.

1/43/46

Törökkoppány

A.: Szép Istvánné Ócsag Borbála
80 éves, kat.

Gy.: Knézy Judit, 1973.

Gatya-himzések

Cikrózsás

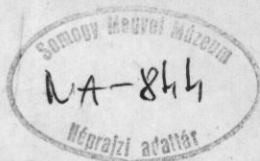
ginyórgörbe

kétfelül gyöngé

beöttőgebés

buzaszemes, egérfogas

229A

1/43/28

Építkezés: favázás, szelemenés,
füstökonyhás.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália, Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. június

Tóth József bácsi háza volt az utolsó fatalpas ház. Nagy üstörgyéje vót.
"Fonyásos" fala volt, szelemenyes volt ágasfával. Nem volt évszáma.
Pincénk is szelemenés volt.

Nem tudja mellik vót az első téglapépület a faluban,
" " " szabadkonyhás ház.

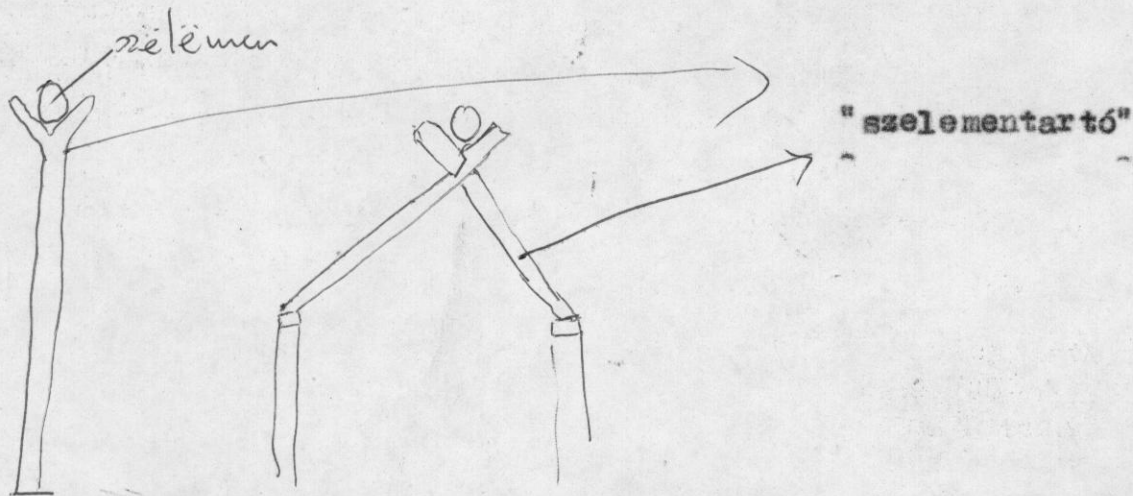
Emlékszik füstökonyhás házra, - 1937-ben Szabó Mátyásék lebontották,
Pergeci /Szabó Pál/ aséké tavál előtt össze szelemenyes vót, vert falu
vót, az ollófás volt, de fala tömés.

Keményfát az itteni erdőből szereztek. Sárszó föld Tapasztóról kerüt.
Vikleres tetőt csináltak - Cucokéké.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége Tótpál Rozália Török-koppány, Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Kézty, 1973. június

Tetőváz

Szelemenes, ágas kétféle volt. Egyiknél az ágas szelementartó a földtől a tetőig ért. A másiknál a falról egymást metszve indult.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége Tótpál
Rozália, Törökkoppány, Bajcsy Zs.u.
27.sz.

Gy.: Knézy, 1973 június

Település - belterület, több
lakóház egy udvaron.

Főszóvárnál minden udvarnál laktak többen is egy telken. Telekrendezésről nem beszéltek az öregek.

Templomon felül Egterék, Tóth Gyuri egy udvaron, Rádiék, Bogaras egy udvarban laktak. Három is volt egy udvarba: Kis Sógor Jánosék elü lakott Gyura Varga második, Varga Imre legbelül.

Lakótelek neve: b^osóság, b^osó telkek.

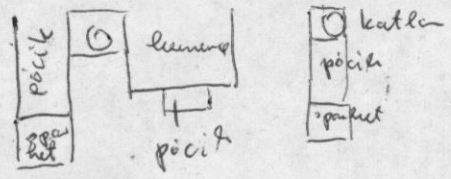
A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. június

Konyhaberendezés

Láncos lógó bográcsot nem látott. Rézfazékban tűszhelen vasháromláb,
hosszivas. Pócikos vót a konyha /sárpadkás/.

Konyhában a régiekben volt kis "vaklik" fűrhang vagy ajtó kerít rá.
Nasszék vót, arra raktuk az edényt, nem vót telássi. Azután lett.
Ettünk is róla.

"Póczik" -- vályogból vót rakva, rá lehetett ülni sporhet vót a végén

szénvonyó, pemetüllő, sütőlapát- kenyérlapát, kalácslapát

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. június

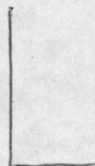
Tetőváz részeinek elnevezése

Szalufás tetőnél "kokasülő" fogta össze a két szalufát.

"Sárgerenda" a falon feküdt hosszában,

"Fügerenda" keresztben feküdt a falra

"Mestergerenda" a régi házakon a fügerendák alatt volt.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége Tótpál Rozália, Török-koppány Bajcsy Zs.u.27.

Gy.: Knézy, 1973. június

Zsuppolás

Kettőzött kévével fedték a tetőt. Kettőnek fölfelé állt a tüe, egyé lefelé, levágták egyenesre. Mind fölfelé volt tövével a többi sor. "Kötőzsupp" a tövétől 20-25 cm.-re megkötve "szegésgica" v. kötőglica, egy nagy marokból kettéhajtották - a tövétől 20-25 cm.-re megkötve. Kétféle zsupp ment a tetőre.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália, Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.

Gy.: Knézy, 1973. június

Tetőforma

"Csapott elejü" tető is vót, Czuczak Örzséjé "Fé" csapott, csucsfalas

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973 június

Vályogtégla vetése

Téglavető Hollósi Tamásnak és Tobakéknak is vót. Először Rádi Jancsi bácsinak. Vályogot én is vetettem - közfalnak, ragajját, egyforma vót a kemence, kémény, fal vályogtégglája. A kemence alja téglá, csak a többi vályog. Máskor újegdarábokat vertek bele kovácsszén közé, hogy jobban tartsa a meleget. Lesározták, mikor főgyütt újra lesározták. Pulyvát és sót kellett a sárba tenni a vályogtégglához hogy kössön. Asszonyok értették megverni a kemencét. Boltivesre csináltak a belsajét.

Vályogvetőnek nincs feneke. Nagyobb méretű volt, mint a mostani, téglá és pulyvát vót.

Vályogvetés: Meg köllött jól taposni, beletették, elsimitottuk vízzel a tetejét és fölhuztuk. Száradt, 3-4 nap után élére raktuk, hogy likak legyenek közte, hogy érgye a levegő. Emberek tiporták.

Katlant is csináltak, és rakott sparhetet. Kívül fütötték a kályhát, szép zöld kálha vót.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália, Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.

Gy.: Knézy, 1973. június

Fazár

Pincóken "fangli" vót, a mienk vót a legutolsó,
vót farigli lakóházon is.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália, Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973 június

Település

Régi falurész: Fősóvár, Kúsóvár, Temető utca, Szorosadi utca, Asóvár.

Pajták, istállók nem voltak a határban. I. világháború után Cseszmén volt Poletárnak neveztek ott csak fűdek voltak, a püspöki fűdből parcellázták. Nemes sose lakott itt.

Nem különült el a nagypolgárok és szegényebbek falurésze, keverve laktak. Szorosadru néhány német költözött be.

Beköltözők: kevés volt. Ideszármazott szógának és ittmaradt, családos nem. Kulák idő után Mágocsra jött egy-két család.

Házhely: volt kicsi, 700 négyszögöl. Benn a faluban szűk telkek, kicsik, kívül - körül nagy telkek.

A. Buzsáki János Szekes-Grabinán
lakott 1916-ig. Forókköppány.

Gy.: Knézy, 1973. június

Vályog és téglavetés

Gerézden volt téglasegető - a Fehér csárdánál.

Vályogtéglát - Huszár János, meg többen.

A.: Szép Istvánné Ócsag Borbála
80 éves, Törökkoppány.

Gy.: Knézy, 1973 június

Vályogvetés

Nakon lakott, ott vetettem a sok vályogot. Egyforma méretű kellett, mint a falhoz. Téglavetőbe tettük, ugyanolyan méretű volt. Agyagból tiporták alsóosan. Hogy bele ne ragadjon homokot vagy hamut szórtak bele.

Nagyobb méretű téglavetőbe amelynek nem volt fereke, egy kis töreket is tettünk bele. Es könnyebben eltört. Keményét is vályogból raktuk, nem téglából.

A.: Szép Istvánné Ócsag Borbála
80 éves, Törökkoppány

Gy.: Kézty, 1973 június

Kemence készítése.

1932-ben dobtuk ki a kemencét. Az alját mosófával levertem, olajjal leöntöttem, polyvát szórtam rá, az kiégett. olyan sima volt, hogy nem pattogott föl.

Házisóval kevertem a sárt, azzal tapasztottam, - attól nem pattogzott.

A.: Széy Istvánné Ócsag Borbála
80 éves, Törökkoppány.

Gy.: Knézy, 1973 június

Török fürdő, Belátói kert

Ahol a Friedrich bácsiék laknak arról mondták, hogy török fürdőhely volt. Az Alsóvár alján homokos, ott vássonkorsót találtunk. Zeidó temetőn túl, Ócsak Gábor ahol lakik, ott forgattuk szőlőnek a földet, sorban feküdtek az emberek. Belátói kert a neve, onnan való, hogy jól belátták a törökök a terepet.

Itt a fordulónál volt a Békut /bégut/ a mi kutunk ettől a forrástól kapta nevét.

Csenróti dűlő - a határ DK-i részén.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége Tótpál
Rozália, Törökkoppány, Bajcsy Zs.u. 27.

Gy.: Knézy, 1973. július

Kulterület, szőlők.

Seregreti hegyen, Fatai szőlő, Kápolnai rész, legszélű Csóri vőgyben
voltak.

Vót pógárerdő, Cseszme a püspöké volt és Herceg-erdő. Községi birtokos-
ságnak rétje is volt. 4 holdja volt.

Parasztoktu vádótam harmadosat kukoricát negyedeset kapáltunk.

A.: Kass Vince 70 éves és felesége
Tótpál Rozália Törökkoppány
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. június

Szobai butorok

Szekrényt "fönnálló"-nak nevezték,
Sifonér

Láda cifra faragott elejű volt,

Kis gömbölgő alacsony asztalra emlékszem, kupásra nem emlékszem.

Volt itt asztalos Tischler Jóska - sötétbarnára festette a keményfát
maga színiben hagyta. Volt itt három is.

A.: Buzsáki János Törökkoppány.
Szakcs-Grabinán lakott 1916-
ig.

Gy.: Knézy, 1973 június

Fazekasok Szakcsen

Ilis nevűre emlékszem, két ház volt köztünk, gyakran átjártunk hozzájuk. Szabó nevűre és Rácó nevűre is vélekszem és két Szappanyos volt, a Gergő és István. Volt négy fazekas az udómba.

Fehéredényesre nem emlékszik. Mennyi dóri korsót elszaggattunk 3-4-5 literes, ha a vizet kiönteni elfelejtettük, megdohosodik.

Kurdi János - Baranyából hozta Mágocsról edényt Koppányba, és vitte vásárra. Rendes parasztkocsija volt egy lóval, olyan magasra fölrakta, szuppel.

2291

Törökoppány

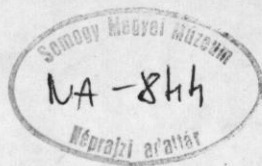
18.

1/43/45

Adatközlő: Friedrich Győző
Gy.: Knézy Judit
1972. július

Friedrich Győző volt vegyeskereskedő elmondta, hogy apja bonnyai lakós volt. Ellenérték, hogy elvegye akit szeretett, az ő szülei is, a lányé is, pedig 300 holdjuk volt Bonnyán. "El kellett jönniök, ahogy vótak." Uradalmi gépész volt, takarékosan éltek, és gyerek született. Friedrich Győző bácsi a hetedik lett. Vegyeskereskedő lett. Olvasókört alapított 90 taggal saját költségén, sakkozni tanította a helybelieket. Később a tanító és jegyző is alapított egy társulatot. Ketté oszlott a falu, a módosak a jegyzővel tartottak, a szegények Friedrich Győzővel.

Egyik tag halálakor dísztemetés tartatott, az anyyira tetszett a falusiaknak, hogy másnap 50-en beléptek.

A.: Rémonth Jánosné kat.
Törökhegy.
Gy.: Kézty, 1973.

Kenyérsítés

Mikor nem volt élesztő - pogácsaszerű kovászmagot készítettek. Kalácsnak való "kalácslapát" "kenyérlapát" - élesztővel készül "sütnivaló" - mikor maradt a kenyérből akkor apróra szétcsipkedték egy ruhára, megszáritották, ahány kenyér kellett annyi fé' marékkal kellett beletenni. Attól nem élesztősődött be. Sörecet, sörélesztőről nem halott. 68 hold földjük volt.

A.: Németh Jánosné kat.
Türökkoppány

Gy.: Knézy, 1973 június

Bőjti ételek:

Bőjti időszakban vajjal főztünk. Kisütötték, a teteje kalácsra, kenyérre mártogatni való volt, alja zsíros. Nagy fazekakban vaj állt. Lábosokba nyílt tűzön sütötték ki "kisütött vaj".

Bőjti ételek: lencse, borsó, sós pogácsa: só, víz, liszt /10-15 cm. átmérőjű/ kis lapáton kalács sült, kalács "pereckalács" megsodorták. Aszalék leves: szilva-alma, tejfölösen behabarták, cukrot nemigen.

A.: Szép Istvánné, Ócsag Borbála
Törökkoppány, Kossuth u.110.

Gy.: Knézy, 1973 június

Sütő lapát

Kétféle lapát volt - kenyérnek való és kalácsnak való.

"Az enyém perecnek való" 20 cm. átmérős.

A.: Kass Vince 70 éves, és felesége
Tótpál Rozália Törökkoppány,
Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. június

Olajos pogácsa

Krumplispogácsa, zsír helyett olajjal. Régen nem volt annyi
zsír.

A.: Kass Vince 70 éves, és felesége Tótpál Rozália Törökközpány, Bajcsy Zs.u.27.
Gy.: Knézy, 1973. július

Kudari

Savóból készült. Bujdosó Mariska mikor idekerült panaszkodott, hogy mindig kudarit főzött az anyósa.